

Poster Discussion**13 May 2009 Friday 16:00-17:45****Chairmen: Şahinoğlu S., Atıcı E.****ESKİMOLARDA KÜLTÜR VE SAĞLIK: BATI DÜNYASI İLE ETKİLEŞİMİN SAĞLIĞA YANSIMALARI****Özge Karadağ Çaman¹, Metin Özbek²**¹MD, Hacettepe University Medical Faculty, Dept. of Public Health, okaradag@hacettepe.edu.tr²Prof., Hacettepe University Faculty of Literature, Dept. of Anthropology

İlk kez 1611 yılında kullanılan “Eskimo” kelimesi Algonkiyen dilinde “çiğ et yiyen” anlamına gelmektedir. Kanada’da yaşayan Eskimolar ise kendilerini insan anlamına gelen “İnuit” olarak adlandırmaktadırlar. Yaklaşık beş bin yıl önce Bering Boğazı’nı geçerek Sibirya’dan göç eden Eskimolar, Alaska ve Kanada’nın kuzeyindeki takımadalarda ve Groenland’ın Arktik Okyanusu kıyılarında yaklaşık 9000 kilometrelik bir kıyı şeridi üzerinde küçük topluluklar halinde yaşamaktadırlar. Bugün dünyada 100.000-150.000 Eskimo bulunmaktadır.

Eskimoların, balina avcısı beyazlarla ilk temasları 1800’lü yıllara doğrudur. 1800-1900 yılları arasında pek çok topluluk beyazların taşıdıkları suçiçeği, kızamık, boğmaca gibi bulaşıcı hastalıklardan önemli düzeyde etkilenebilmiştir. Eskimoların başta Danimarka ve Kanada olmak üzere gelişmiş ülkelerle teması sonucu geleneksel yaşamları değişmektedir. Karbonhidrattan zengin ve hazır gıdaların tüketilmeye başlanmasıyla daha önce nadiren rastlanan şişmanlık, kalp-damar hastalıkları, şeker hastalığı ve diş çürüklerine daha sık rastlanmaktadır.

Sosyal değişim içindeki geleneksel topluluklarda artan bu hastalıklar “modernizasyona bağlı hastalıklar” ya da “Batının hastalıkları” olarak isimlendirilmektedir. Batı toplumlarında daha sık görülen akciğer, meme, kolon kanserleri de Eskimolar arasında artmaktadır. Eskimolarda deri altı yağ tabakası kalın, bazal metabolizma yüksektir, ancak Batı tipi beslenmeyle diyetlerine daha az protein ve daha fazla hazır gıda girdikçe, bazal metabolizma hızları düşmektedir.

Bazı çalışmalarda, Arktik Quebec Bölgesinde yaşayan ve deniz ürünleri tüketmekte olan Eskimoların, deniz hayvanlarının yağlı dokularında biriken pestisidlere (organoklorin bileşiklere) maruz kaldıkları bildirilmektedir. Eskimoların değişen yaşam koşulları, geçim zorlukları nedeniyle yer değiştirmelerine neden olmuş, aile birliklerini bozmuş, kimlik sorunları ve ruhsal sorunların artmasına neden olmuştur. Eskimolar arasında kaza, intihar, şiddet, sigara, alkol ve madde bağımlılığı sıklıkları artmaktadır.

Eskimoların modern toplumlar ile ilişkisinin olumlu yansımaları olarak bazı enfeksiyon hastalıklarının, bebek ölümlerinin azalması ve beklenen yaşam süresinin artmasına rağmen Eskimoların sağlık düzeyi, yaşadıkları ülkelerde bulunan diğer toplulukların gerisindedir. Eskimoların sağlık düzeyi ile ilgili bu veriler, sağlık risklerinin azaltılması, kronik hastalıkların kontrolü ve sağlığın geliştirilmesi için müdahalelere gereksinim olduğunu göstermektedir. Bu müdahaleler kültüre uyumlu ve sosyal konuları da ele alarak çok boyutlu olarak planlanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Eskimolar, İnuitler, sosyal değişim, yaşam tarzına bağlı hastalıklar, azınlık sağlığı

CULTURE AND HEALTH AMONG ESKIMOS: REFLECTIONS OF THE INTERACTION WITH THE WESTERN WORLD ON HEALTH

The word "Eskimo", which was first used back in 1611, means "raw meat eater" in Algonkian language. On the other hand, Eskimos living in Canada name themselves as "Inuit", which means "human". Eskimos, who originally migrated from Siberia 5000 years ago and traveled along Bering Strait, live in small groups in archipelagos located in the north of Alaska and Canada, besides the 9000 km long Arctic Ocean coast of Groenland. Today, total population of Eskimos in the world is around 100,000 to 150,000. First contact of Eskimos with white hunter populations was near 1800`s. Between 1800 and 1900`s, many Eskimo groups were heavily affected by communicable diseases in these white populations, such as chickenpox, measles and pertussis. Thereafter, traditional lifestyle of Eskimo populations have gradually started to change as a consequence of their relations with developed countries (e.g. Denmark and Canada). Despite being infrequent in the past, the prevalence of obesity, cardiovascular diseases, diabetes mellitus and caries have started to increase with higher consumption of ready-to-eat food and food rich in carbohydrates. Those diseases, which have been on the rise among many traditional groups in social transition, have commonly been referred to as "diseases of modernization" or "Western diseases". Meanwhile, cancers of lung, breast and colon, that were more common in the Western world have also increased among the Eskimo populations. Until recently, subcutaneous fat tissues of Eskimos were used to be thick, whereas their basal metabolisms were high; however, their basal metabolic rate have started to decrease as more ready-to-eat food entered their diet. Some studies showed that Eskimos, who live in Arctic Quebec region and consume sea food, have been exposed to pesticides that accumulate in the fatty tissue of sea animals. Changing living conditions, with consequent economic difficulties have caused many Eskimos to migrate, their families to break up and identity and mental problems to increase. The prevalence of injuries, suicides, use of tobacco, alcohol and drugs have also increased among Eskimo populations. Despite some positive reflections of their contact with modern societies, such as decline in infectious diseases, decline in infant deaths and improvement in life expectancy, health status of Eskimos still lag behind when compared to the general population in their country. Literature findings with respect to the health indicators of Eskimos indicate that interventions are needed to decrease health-related risk factors, to prevent chronic diseases and to promote health. These interventions need to be culturally-sensitive and multi-dimensional, so as to cover social dimensions of health.

Keywords: Eskimos, Inuits, social change, lifestyle induced illness, minority health